

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రథము

విఘ్నేశ్వరధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాసధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీంద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీకృష్ణధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

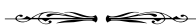
వ్యాసధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్దం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేంద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః,
పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽ-
భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం,
సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి,
యథాశక్తి నవతితమోధ్యాయాంతర్గత, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన
కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణీ నమః

అథ సప్తాధికశతతమోఽ ధ్యాయః

లోమశ ఉవాచ

వితఙ్చుత్వాంతరిక్షాచ్చ స రాజా రాజసత్తమః ।
యథోక్తం తచ్చరాకాథ శ్రద్ధధద్భరతర్షభ॥ ॥107-1॥

ఏకైకశస్తతః కృత్వా బీజం బీజం నరాధిపః ।
ఘృతపూర్ణేషు కుంభేషు తాన్భాగాన్విదధే తతః ॥ ॥107-2॥

ధాత్రీశ్చైకైకశః ప్రాదాత్ పుత్రరక్షణతత్పరః ।
తతః కాలేన మహతా సముత్తస్థుర్మహాబలాః ॥ ॥107-3॥

షష్ఠిః పుత్రసహస్రణి తస్యాప్రతిమతేజసః ।
రుద్రప్రసాదాద్ రాజర్షేః సమజాయంత సార్థిన ॥ ॥107-4॥

తే ఘోరాః క్రూరకర్మాణ ఆకాశపరిసర్పిణః ।
బహుత్వాచ్చావజానంతః సర్వాన్ లోకాన్ సహమరాన్ ॥ ॥107-5॥

త్రిదశాంశ్చాప్యబాధంత తథా గంధర్వరాక్షసాన్ ।
సర్వాణి చైవ భూతాని శూరాః సమరశాలినః ॥ ॥107-6॥

వధ్యమానాస్తదా లోకాః సాగరైర్మందబుద్ధిభిః ।
బ్రహ్మణం శరణం జగ్ముః సహితాః సర్వదైవతైః ॥ ॥107-7॥

తానువాచ మహాభాగః సర్వలోకపితామహః ।
గచ్ఛద్భవం త్రిదశాః సర్వే లోకైః సార్థం యథాగతమ్ ॥ ॥107-8॥

నాతిదీర్ఘేణ కాలేన సాగరాణాం క్షయో మహాన్ ।
భవిష్యతి మహాఘోరః స్వకృతైః కర్మభిః సురాః ॥ ॥107-9॥

ఏవముక్తాస్తు తే దేవాః లోకాశ్చ మనుజేశ్వర ।
పితామహమనుజ్ఞాప్య విప్రజగ్ముర్యథాగతమ్ ॥ ॥107-9॥

తతః కాలే బహుతిథే వ్యతీతే భరతర్షభ ।

దీక్షితః సగరో రాజా హయమేధేన వీర్యవాన్ ॥ ॥107-10॥

తస్యాశ్వో వ్యచరద్భూమిం పుత్రైః సుపరిరక్షితః ।

(సర్వైరేవ మహేలాత్పాహైః స్వచ్ఛందప్రచరో నృపః)

సముద్రం స సమాసాద్య నిస్తోయం భీమదర్శనమ్ ॥ ॥107-12॥

రక్ష్యమాణః ప్రయత్నేన తత్రైవాంతరథీయత ।

తతస్త్వే సాగరాస్తాత హృతం మత్వా హయోత్తమమ్ ॥ ॥107-13॥

ఆగమ్య పితురాచఖ్యుః అదృశ్యం తురగం హృతమ్ ।

తేనోక్తా దిక్షు సర్వాసు సర్వే మార్గత వాజినమ్ ॥ ॥107-14॥

తతస్త్వే పితురాజ్ఞాయ దిక్షు సర్వాసు తం హయమ్ ।

అమార్గంత మహారాజ సర్వంచ పృథివీతలమ్ ॥ ॥107-15॥

తతస్త్వే సాగరాః సర్వే సముపేత్య పరస్పరమ్ ।

నాధ్యగచ్ఛంత తురగమ్ అశ్వహర్తారమేవ చ ॥ ॥107-16॥

ఆగమ్య పితరం చోచుః తతః ప్రాంజలయోఽగ్రతః ।

ససముద్రవనద్వీపా సనదీనదకందరా ॥ ॥107-17॥

సపర్వతవనోద్దేశా నిఖిలేన మహీ నృప ।

అస్మాభిర్విచితా రాజన్ శాసనాత్ తమ పార్థివ ॥ ॥107-18॥

న చాశ్వమధిగచ్ఛామః నాశ్వహర్తారమేవ చ ।

శ్రుత్వా తు వచనం తేషాం స రాజా క్రోధమూర్ఛితః ॥ ॥107-19॥

ఉవాచ వచనం సర్వాన్ తదా దైవవశాన్పుప ।

అనాగమాయ గచ్ఛద్ధ్వం భూయో మార్గత వాజినమ్ ॥ ॥107-20॥

యజ్ఞీయం తం వినా హ్యశ్వం నాగంతవ్యం హి పుత్రకాః ।

ప్రతిగృహ్య తు సందేశం పితుస్త్వే సగరాత్మజాః ॥ ॥107-21॥

భూయ ఏవ మహీం కృత్వాం విచేతుముపచక్రముః ।

అథాపశ్యంత తే వీరాః పృథివీమవదారితామ్ ॥ 107-22॥

సమాసాద్య బిలం తచ్చాప్యఖనన్ సగరాత్మజాః ।

కుద్దాలైర్ఘ్నేషుకైశ్చైవ సముద్రం యత్సమాస్థితాః ॥ 107-23॥

స ఖన్యమానః సహితైః సాగరైర్వరుణాలయః ।

అగచ్ఛత్ పరమామార్తిం దీర్యమాణః సమంతతః ॥ 107-24॥

అసురోరగరక్షాంసి సత్త్వాని వివిధాని చ ।

ఆర్తనాదమకుర్వంత వధ్యమానాని సాగరైః ॥ 107-25॥

ఛిన్నశీర్షా విదేహాశ్చ భిన్నత్వగస్థిసంధయః ।

ధృతీర్షా దేహాశ్చ భిన్నత్వగస్థిసంధయః ॥ 107-26॥

ఏవం హి ఖనతాం తేషాం సముద్రం వరుణాలయమ్ ।

వ్యతీతః సుమహాన్ కాలంః న చాశ్వః సమదృశ్యత ॥ 107-27॥

తతః పూర్వోత్తరే దేశే సముద్రస్య మహీపతే ।

విదార్య పాతాలమథ సంక్రుద్ధాః సగరాత్మజాః ॥ 107-28॥

అపశ్యంత హయం తత్ర విచరంతం మహీతలే ।

కపిలం చ మహాత్మానం తేజోరాశిమనుత్తమమ్ ।

తేజసా దీప్యమానం తు జ్వాలాభిరివ పావకమ్ ॥ 107-29॥

తే తం దృష్ట్వా హయం రాజన్ సంప్రహృష్టతనూరుహాః ।

అనాదృత్య మహాత్మానం కపిలం కాలచోదితాః ॥ 107-30॥

సంక్రుద్ధాః సంప్రధావంత అశ్వగ్రహణకాంక్షిణః ।

తతః క్రుద్ధో మహారాజ కపిలో మునిసత్తమః ॥ 107-31॥

వాసుదేవేతి యం ప్రాహుః కపిలం మునిపుంగవమ్ ।

స చక్షుర్వికతం కృత్వా తేజస్తేషు సముత్స్రుజన్ ॥ 107-32॥

దదాహ సుమహాతేజాః మందబుద్ధీన్ సాగరాన్ ।
తాన్ దృష్ట్వా భస్మసాద్ భూతాన్ నారదః సుమహాతపాః ॥ ॥107-33॥

సగరాంతికమాగచ్ఛత్ తచ్చ తస్మై న్యవేదయత్ ।
స తచ్ఛ్రుత్వా వచో ఘోరం రాజా మునిముఖోద్గతమ్ ॥ ॥107-34॥

మహూర్తం విమనా భూత్వా స్థాణోర్వాక్యమచింతయత్ ।
(స పుత్రనిధనోత్థేన దుఃఖేన సమభిఘ్నతః ।
ఆత్మానమాత్మనాఽఽశ్వాస్య హయమేవాన్వచింతయత్॥)
అశుమంతం సమాహూయ అసమంజః సుతం తదా ॥ ॥107-35॥

పౌత్రం భరతశార్దూల ఇదం వచనమబ్రవీత్ ।
షష్ఠిస్తాత సహస్రాణి పుత్రాణామమితౌజసామ్ ॥ ॥107-36॥

కాపిలం తేజ ఆసాద్య మత్కృతే నిధనం గతాః ।
తవ చాపి పితా తాత పరిత్యక్తో మయానఘ ॥ ॥107-37॥

ధర్మం సంరక్షమాణేన పౌరాణాం హితమిచ్ఛతా ।

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

కిమర్థం రాజశార్దూలః సగరః పుత్రమాత్మజమ్ ।
త్యక్తవాన్ దుస్త్వజం వీరం తన్నే బ్రూహి తపోధన ॥ ॥107-38॥

లోమశ ఉవాచ

అసమంజ ఇతి ఖ్యాతః సగరస్య సుతో హ్యభూత్ ।
యం శైవ్యా జనయామాస పౌరాణాం స హి దారకాన్ ॥ ॥107-39॥
(క్రీడతః సహసాఽఽసాద్య తత్రతత్ర మహీపతేః)

గలేషు క్రోశతో గృహ్య నద్వాం చిక్షేప దుర్బలాన్ ।
తతః పౌరాః సమాజగ్ముః భయశోకపరిఘ్నతాః ॥ ॥107-40॥

అపశ్యచ్ఛ మహాత్మానం కపిలం తురగం చ తమ్ || 107-50||

స దృష్ట్వా తేజసో రాశిం పురాణమృషిసత్తమమ్ |

ప్రణమ్య శిరసా భూమౌ కార్యమస్మై న్యవేదయత్ || 107-51|| తతః
ప్రీతో మహారాజ కపిలోఽశుమతోఽభవత్ |

ఉవాచ చైనం ధర్మాత్మా వరదోఽస్మీతి భారత || 107-52||

స వవ్రే తురగం తత్ర ప్రథమం యజ్ఞకారణాత్ |

ద్వితీయం వరకం వవ్రే పితృణాం పావనేచ్ఛయా || 107-53||

తమువాచ మహాతేజాః కపిలో మునిపుంగవః |

దదాని తవ భద్రం తే యద్ యత్ ప్రార్థయసేఽనఘ || 107-54||

త్వయి క్షమా చ ధర్మశ్చ సత్యం చాపి ప్రతిష్ఠితమ్ |

త్వయా కృతార్థః సగరః పుత్రవాంశ్చ త్వయా పితా || 107-55||

తవ చైవ ప్రభావేణ స్వర్గం యాస్యంతి సాగరాః |

(శలభత్వం గతా హ్యేతే మమ క్రోధహుతాశనే|)

పౌత్రశ్చ తే త్రిపథగాం త్రిదివాదానయిష్యతి || 107-56||

పావనార్థం సాగరాణాం తోషయిత్వా మహేశ్వరమ్ |

హయం నయస్వ భద్రం తే యాజ్ఞీయం నరపుంగవ || 107-57||

యజ్ఞః సమాప్యతాం తాత సగరస్య మహాత్మనః |

అంశుమానేవముక్తస్తు కపిలేన మహాత్మనా || 107-58||

ఆజగామ హయం గృహ్య యజ్ఞవాటం మహాత్మనః |

సోఽభివాద్య తతః పాదౌ సగరస్య మహాత్మనః || 107-59||

మూర్ధ్ని తేనాప్యపాఘాతః తస్మై సర్వం న్యవేదయత్ |

యథా దృష్టం శ్రుతం చాపి సాగరాణాం క్షయం తథా || 107-60||

తం చాస్మై హయమాచష్ట యజ్ఞవాటముపాగతమ్ ।
తచ్చుత్వా సగరో రాజా పుత్రజం దుఃఖమత్యజత్ ॥ 107-61॥

అంశుమంతం చ సంపూజ్య సమాపయత తం క్రతుమ్ ।
సమాప్తయజ్ఞః సగరః దేవైః సర్వైః సభాజితః ॥ 107-62॥

పుత్రత్వే కల్పయామాస సముద్రం వరుణాలయమ్ ।
ప్రశాస్య సుచిరం కాలం రాజ్యం రాజీవలోచనః ॥ 107-63॥

పౌత్రే భారం సమవేశ్య జగామ త్రిదివం తదా ।
అంశుమానపి ధర్మాత్మా మహీం సాగరమేఖలామ్ ॥ 107-64॥

ప్రశశాస మహారాజ యధైవాస్య పితామహః ।
తస్య పుత్రః సమభవద్ దిలీపో నామ ధర్మవిత్ ॥ 107-65॥

తస్మై రాజ్యం సమాధాయ అంశుమానపి సంస్థితః ।
దిలీపస్తు తతః శ్రుత్వా పితృణాం నిధనం మహత్ ॥ 107-66॥

పర్యతప్యత దుఃఖేన తేషాం గతిమచింతయత్ ।
గంగావతరణవి యత్నం సుమహాచ్ఛాకరోన్న్వుపః ॥ 107-67॥

న చావతారయామాస చేష్టమానో యథాబలమ్ ।
తస్ పుత్రః సమభవత్ శ్రీమాన్ ధర్మపరాణః ॥ 107-68॥

భగీరథ ఇతి ఖ్యాతః సత్యవాగనసూయకః ।
అభిషిచ్య తు తం రాజ్యే దిలీపో వనమాశ్రితః ॥ 107-69॥

తపః సిద్ధిసమాయోగాత్ స రాజా భరతర్షభ ।
వనాజ్ఞగామ త్రిదివం కాలయోగేన భారత ॥ 107-70॥

ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వాంతర్గత తీర్థయాత్రాపర్వణి
లోమశతీర్థయాత్రాయామగస్త్యమహాత్మకథనే సప్తాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥107॥